

สงครามและเสียงที่ได้ยิน: ข้อสังเกตเบื้องต้น

เช้าวันหนึ่งของเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2568 วันนั้นก็คงเป็นอีกวันที่ชีวิตของผู้คน ณ ชายแดนไทย-กัมพูชา ยังคงดำเนินไปตามปกติ เช่นเดียวกับภูมิทัศน์ของเสียง (Soundscape) ใน วันนั้น เสียงของผู้คนที่พูดคุยกันอย่างออกรสในเรื่องสัพเพเหระ เสียงของพ่อค้าแม่ค้าที่เชิญชวน ผู้คนให้มาช่วยอุดหนุนสินค้า เสียงเซนเซอร์ประตูของห้างร้านต่าง ๆ ที่ดังอยู่เป็นระยะเนื่องด้วยมี ผู้คนเข้าออกอยู่เสมอ เสียงของยวดยานพาหนะบนท้องถนนซึ่งค้ำารามดังบ้างเบาบ้างแล้วแต่คนขับ และเสียงของนก หมา แมว ซึ่งร้องเรียกสื่อสารกันเหมือนเช่นทุกวัน

แต่แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เมื่อระเบิดลูกหนึ่งตกลงสู่กลางพื้นที่ของ ชุมชน ระเบิดลูกนี้คือผลพวงจากความขัดแย้งเรื่องดินแดนระหว่างรัฐสองฝั่ง ซึ่งไม่สามารถหาข้อ ยุติได้จนกลายเป็นการปะทะโดยใช้กำลังทางการทหาร นับจากนั้นมา เสียงที่ได้ยินต่อไปนี้เป็นเสียง แห่งความตระหนก สับสน หวาดกลัว และสูญเสีย เสียงดังกล่าวปรากฏขึ้นท่ามกลางเสียงของ กระสุนและระเบิดของทหารทั้งสองฝ่าย ซึ่งยังคงสาดออกมาอยู่เป็นระลอก ขณะเดียวกัน ณ พื้นที่ อีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ที่เกิดเหตุ เสียงแห่งความโกลาหลและเสียงแห่งความเจ็บปวดใน สมรภูมิ กลับกลายเป็นเสียงที่ทำให้เกิดอีกเสียงหนึ่ง นั่นคือเสียงที่เต็มไปด้วยอารมณ์เร่งเร้าให้มีการ ตอบโต้อย่างสาสม โอโมจิรูปคนหัวเราะในเฟซบุ๊ก มีให้เห็นทุกครั้งเมื่อมีรายงานข่าวว่าทหารฝ่ายตรง ข้ามเสียชีวิตเพิ่มขึ้น บางคนอาจรู้สึกว่ายังไม่พอ จึงส่งเสียงสนับสนุนให้โจมตีต่อไปจนกว่าฝ่ายตรง ข้ามจะประกาศยอมรับความพ่ายแพ้อย่างเป็นทางการ สำหรับความคิดเห็นซึ่งไม่ตรงกับสิ่งที่คนกด โอโมจิหัวเราะอยากฟัง จะได้รับเสียงประณามเป็นการตอบแทน แน่นอนว่าเสียงเช่นนี้ เกิดขึ้นกับทั้ง สองประเทศซึ่งเป็นคู่ขัดแย้งกัน

เสียงที่เรามักได้ยินในสถานการณ์การสู้รบ จึงมีความซับซ้อนมากกว่าการเป็นเพียงเสียงที่ ถูกเปล่งออกมา ถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมซึ่งควรได้รับการศึกษาในทางวิชาการ เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรง และด้วยเหตุดังกล่าว บทความชิ้นนี้ จะทำการศึกษาถึงเสียงที่เราได้ยินในสงคราม โดยเป็นการตั้งข้อสังเกตในเบื้องต้นว่า เสียงเหล่านี้ สามารถสร้างความทรงจำร่วมของสังคม แต่ขณะเดียวกัน การรับรู้ของผู้คนที่มิต่อเสียง อาจผัน แปรไปตามพื้นที่ได้ และโดยเหตุนี้ จึงมีบางเสียงซึ่งอาจถูกผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมองผ่านไปด้วย โดยเฉพาะเสียงที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บปวดของผู้คนในพื้นที่สมรภูมิโดยตรง

เสียงสามารถสร้างความทรงจำร่วมของสังคม

Maurice Halbwachs นักสังคมวิทยาผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง กล่าวว่า ความทรงจำร่วม (Collective Memory) ของสังคม เกิดจากการหลอมรวมความทรงจำของ

ปัจเจกและถูกจัดระเบียบใหม่เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ ความคิด พฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Halbwachs, 1992) โดยจากข้อเสนอข้างต้นนี้ ส่งผลให้นักวิชาการรุ่นหลังในสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ให้ความสำคัญต่อการศึกษาสิ่งที่ก่อให้เกิดความทรงจำร่วมของสังคม โดยเฉพาะสถานที่แห่งความทรงจำ (Sites of Memory) ที่เป็นรูปธรรมอย่างอนุสาวรีย์และพิพิธภัณฑ์ (Nora, 1989) อย่างไรก็ตาม คำถามต่อมาคือ แล้วเสียงที่เปล่งออกมานั้น สามารถสร้างความทรงจำร่วมของสังคมได้หรือไม่ ?

Greg Goodale ได้กล่าวว่า เสียงของสงคราม (Sounds of War) หรือเสียงที่ปรากฏในสมรภูมินั้น สามารถนำมาใช้เผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดภาพจำและมีปฏิกิริยาต่อเสียงนั้นไปในทิศทางเดียวกัน เสียงที่เผยแพร่อาจมีการปรับรายละเอียดเชิงเทคนิคบ้าง ในสมัยสงครามเย็น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาสนับสนุนการผลิตภาพยนตร์สั้นเรื่อง "Duck and Cover" (ก้มและกำบัง) ภาพยนตร์ดังกล่าวผลิตขึ้นเพื่อสอนให้ประชาชนรู้จักวิธีป้องกันตนเองเมื่อทหารฝ่ายคอมมิวนิสต์ทิ้งระเบิดลงมาจากทางอากาศ ทั้งยังใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนตามโรงเรียนในสหรัฐฯ ตลอดช่วงทศวรรษ 1950 และมีบางแห่งที่ยังคงใช้มาจนถึงช่วงต้นทศวรรษ 1960¹ ภาพยนตร์ชุดนี้ทำให้ประชาชนมีภาพจำอย่างหนึ่งคือเสียงไซเรน (Siren) ในฉากสถานการณ์จำลองการหาที่หลบภัย เพราะเสียงไซเรนในภาพยนตร์ มีรายละเอียดซึ่งแตกต่างไปจากเสียงไซเรนปกติ เสียงไซเรนปกติมักเป็นเสียงหวอที่มีความแหลมเพื่อให้คนเกิดความตื่นตัว แต่เสียงไซเรนใน Duck and Cover ถูกปรับให้คล้ายกับเสียงของสิ่งประหลาดประเภทหนึ่ง ที่มีความโหยหวนชวนขนลุกเหมือนในภาพยนตร์สยองขวัญ ภาพยนตร์ชุดนี้จึงถูกตั้งข้อสังเกตว่า ไม่ได้มีขึ้นเพียงเพื่อสอนให้ประชาชนรู้จักป้องกันตนเองในยามสงครามเท่านั้น หากแต่มีขึ้นเพื่อให้ประชาชนเกิดความกลัวและกังวลต่อภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ซึ่งได้กลายเป็นปิศาจร้ายในการรับรู้ของพวกเขาแล้ว เป็นนโยบายโฆษณาชวนเชื่อของรัฐ และถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง (Goodale, 2013, pp.244-247)

ย้อนกลับมากล่าวถึงกรณีการสู้รบ ณ ชายแดนไทย-กัมพูชาเมื่อเดือนกรกฎาคม หากสำรวจคลิปที่น่าเสนอเหตุการณ์การปะทะกันตามสื่อต่าง ๆ จะพบว่ามีคลิปที่พยายามขับเน้นเสียงเครื่องบินรบ เสียงระเบิด เสียงการใช้อาวุธ หรือเสียงบัญชาการรบ บางคลิปอาจเพิ่มถ้อยคำข้อความ และเสียงเพลงประกอบกระตุ้นอารมณ์ไปด้วย เพื่อให้ผู้ชม (ผู้ฟัง) ฝังเดียวกัน รับรู้ร่วมกันว่านี่คือการใช้พลังแสนยานุภาพของรัฐที่เหนือกว่าในการสังหาร (Killing) กลุ่มคนที่ถูกมองว่ามีพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงการเป็นศัตรูร่วมของชาติ บางรายอาจถึงขั้นรู้สึกเพลิดเพลิน (Enjoy) ไปกับ

¹ ผู้ที่สนใจภาพยนตร์เรื่องนี้ สามารถหาชมได้ใน YouTube เช่น <https://www.youtube.com/watch?v=IKqXu-5jw6Q>

เสียงเหล่านั้น² ควรกล่าวอีกด้วยว่า คู่ขัดแย้งทั้งสองรัฐ ยังต่างแสดงให้เห็นให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจตรงกันว่า หากเป็นเสียงของอาวุธฝ่ายตรงข้าม จะถือเป็นการรุกราน โดยเสียงความเจ็บปวดของคนในพื้นที่ที่เป็นฝ่ายเดียวกัน ถือเป็นเหตุผลที่จะนำมาใช้ในการตอบโต้

ยิ่งอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ต้นทางของเสียง การรับรู้ของผู้คนจะยิ่งผันแปร

ถึงแม้เสียงจะสร้างความทรงจำร่วมของสังคม แต่ประเด็นที่ควรถกเถียงด้วยคือ ยิ่งเราอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลจากสมรภูมิมากเท่าใด การรับรู้ของผู้คนต่อเสียงที่ปรากฏในสมรภูมิจะยิ่งผันแปรออกไปมากเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่า เสียงการใช้อาวุธทำให้ผู้คนในพื้นที่สมรภูมิ (ไม่ว่าจะเป็นคนจากฝ่ายเดียวกันหรือไม่) เกิดความรู้สึกหวาดระแวง สับสน เจ็บปวด มากกว่ากลุ่มคนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่สมรภูมิโดยตรง คนกลุ่มหลังนี้จะรับรู้เสียงในสมรภูมิซึ่งผ่านการเลือกสรรและปรับปรุงมาแล้วโดยสื่อต่าง ๆ เพื่อให้รู้สึกอีกheimและอาจมีบางคนสนับสนุนให้ทำต่อไปจนกว่าฝ่ายตรงข้ามจะราบเป็นหน้ากลอง พวกเขาจะมีความรู้สึกเหมือนผู้คนในสมรภูมิได้ก็ต่อเมื่ออาวุธของทหารฝ่ายตรงข้ามเข้ามาถึงพื้นที่ของตน หรือลงโปรบเอง

Martin Daughtry (2015) ได้กล่าวถึงการลงไปศึกษาประสบการณ์ของทหารและพลเรือนในพื้นที่สมรภูมิอิรัก ซึ่งทำให้ได้พบว่าเสียงของสงครามมีความสำคัญต่อชีวิตและการอยู่รอดของพวกเขาเป็นอย่างมาก เพราะเสียงทุกอย่างที่ปรากฏในสงครามเป็นได้ทั้งสัญญาณแห่งความปลอดภัยและความอันตราย พวกเขาต้องรู้จักฟัง ตีความ ฝึกฝน และรู้จักที่จะรับมือกับเสียงเหล่านั้นให้ทันท่วงที่อยู่ตลอดเวลา เสียงของสงครามจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายพวกเขา ร่างกายของพวกเขาจะรับรู้และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อมันเสมอ แต่นั่นย่อมนำมาสู่สิ่งที่เรียกว่าบาดแผลทางจิตใจ (Trauma) ที่ไม่สามารถลบเลือนให้หายไปได้ เสียงเหล่านี้สร้างภาพหลอน ความหวาดระแวง ความหวาดกลัว ความสับสน และความทุกข์ทรมาน ให้แก่พวกเขาแม้กระทั่งสงครามสิ้นสุดไปแล้ว อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้จะเป็นที่รับรู้มากน้อยเพียงใดในกลุ่มคน ณ พื้นที่ที่อยู่ห่างไกล เพราะเสียงเหล่านี้ส่วนหนึ่งกลายเป็นการปลุกใจให้แก่กลุ่มคนดังกล่าวไปแล้ว

การปะทะกันที่เกิดขึ้นในชายแดนไทย-กัมพูชา คงเป็นเช่นเดียวกัน หลายคนมีความมั่นใจว่าระเบิดของฝ่ายตรงข้ามไม่มีพลังมากพอที่จะมาถึงเมืองหลวงได้ ดังนั้น พวกเขาจึงสามารถส่งเสียงได้อย่างเต็มที่ให้ทหารใช้อาวุธในชายแดนอย่างเต็มกำลัง ผู้เขียนได้รับข้อมูลจากเพื่อนของเพื่อนคนหนึ่งซึ่งเป็นคนในพื้นที่สู้รบ เขากล่าวว่าเขารู้สึกแพนิค (Panic) ต่อเสียงการปะทะ คืนแรก ๆ เขานอนไม่หลับ เพราะรู้สึกได้ยินเสียงปืนดังอยู่ในหัวตลอดเวลา การที่ผู้คนในโลกอินเทอร์เน็ตพิมพ์ข้อความว่าต้องเอาให้ราบ หรือพิมพ์ในเชิงตลกขบขันว่าขอให้ฝ่ายตรงข้ามรีวิวอาวุธที่โดนจาก

² พบเห็นได้ทั่วไปตามความคิดเห็นใน Facebook, YouTube, TikTok และอื่น ๆ.

ฝ่ายเราให้หน่อย จึงอาจสวนทางกับสิ่งที่ปรากฏในพื้นที่ชายแดนที่เกิดเหตุ สิ่งนี้ยังสามารถพิจารณาได้จากข่าวที่นำเสนอคลิปเด็กนักเรียนซึ่งเป็นคนในประเทศคู่ขัดแย้ง กำลังร้องไห้เพราะต้องเดินทางกลับประเทศ โดยสำหรับบางคนในโลกอินเทอร์เน็ตซึ่งไม่ได้ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกันกับเด็กคนนี้ จะพิมพ์ว่าไม่ต้องร้อง ไม่ต้องกลับมาอีก โดนไปคงไม่สำนึกบุญคุณ

เสียงหลอนในสงคราม: เสียงที่มักถูกผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมองผ่าน

จะเห็นได้ว่า ในขณะที่เสียงในสงครามสร้างความทรงจำร่วมของสังคม แต่การรับรู้ของผู้คนที่มิต่อเสียงก็ผันแปรไปตามพื้นที่ คนในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสมรภูมิ อาจไม่ได้รับรู้ถึงเสียงของความโกลาหลมากเท่ากับคนในพื้นที่โดยตรง สิ่งนี้ก่อให้เกิดข้อสังเกตประการต่อมาคือ นั่นหมายความว่า อาจมีบางเสียงในพื้นที่ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมองผ่านไป และกลายเป็นเพียงความทรงจำของคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งในพื้นที่หรือไม่

ในบรรดาเสียงหลาย ๆ เสียงซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมักมองผ่านไปคือเสียงหลอนในสงคราม เสียงหลอนนี้จะเกิดขึ้นกับชาวบ้านและทหารในพื้นที่สมรภูมิ ในห้วงเวลาของสงคราม การที่พวกเขาได้ยินเสียงระเบิด เสียงปืน เสียงเครื่องบินรบ เสียงทหารออกคำสั่ง เสียงไซเรน เสียงวิทยุ เสียงคนเจ็บปวดทรมาน เสียงคนร้องไห้ เสียงคนร้องขอชีวิต ฯลฯ ทั้งกลางวันและกลางคืน ทำให้เสียงเหล่านี้เข้ามาหลอกหลอนในโสตประสาทของพวกเขาตลอดเวลาแม้สงครามสิ้นสุดลงแล้ว กลายเป็นบาดแผลทางจิตใจอันนำมาสู่ปัญหาในการใช้ชีวิต ซึ่งคนภายนอกมิได้รับรู้มากเท่า การรับรู้ของคนภายนอกมิให้เห็นบ้างเพียงชั่วครั้งชั่วคราวเมื่อมีงานรำลึกประจำปี เมืองานจบ กระแสจบ การรับรู้ของพวกเขา ก็จางลงไปอีกครั้ง

ชฎานันท์ ศุภชลาศัย (2556) ได้ยกกรณีของทหารผ่านศึกชาวสหรัฐอเมริกาคนหนึ่ง ในสงครามอิรัก เพื่อชี้ให้เห็นว่า ทหารคนนี้เป็นกรณีตัวอย่างของคนในพื้นที่สมรภูมิ ซึ่งถูกเสียงในสงครามหลอกหลอนตลอดเวลาจนพบตนเองไม่ใช่คนเดิมอีกต่อไป ทหารผู้นี้พบว่าตนเองเหมือนคนบ้า เขาไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่เคยสร้างเสียงหัวเราะให้แก่ตนเองได้อีก รวมไปถึงการเล่นกีตาร์ สิ่งที่เขารับรู้มีเพียงเสียงปืนกับเสียงระเบิดที่เขาสาธใส่เด็กและผู้หญิง เขายังพบว่าตนได้กลายเป็นคนแปลกแยกในสายตาของคนในครอบครัวด้วย (ชฎานันท์, 2556, น.159-161) นี่เป็นสิ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่ของสหรัฐฯ มองผ่านไป เพราะเรื่องราวของทหารผ่านศึกเหล่านี้ มักถูกรัฐมุ่งนำเสนอในด้านการเป็นวีรบุรุษของแผ่นดินอันน่าเชิดชูมากกว่า

นอกจากทหารแล้ว เสียงหลอนในสงครามยังเกิดขึ้นต่อชาวบ้านในพื้นที่ และอาจหนักยิ่งกว่าเสียด้วยซ้ำ เพราะชาวบ้านในพื้นที่คือผู้ที่ต้องหลบภัยจากเสียงสงคราม จะทำกิจกรรมอื่นใดก็ต้องฟังเสียงตลอด เพราะนั่นหมายถึงการอยู่รอดของพวกเขา เสียงเหล่านี้กลายเป็นเสียงหลอนซึ่งสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่พวกเขาเป็นอย่างมาก มันไม่ใช่แค่เสียงระเบิดและเสียงปืน แต่ยังมีเสียงที่

เกี่ยวกับการถูกใช้ความรุนแรงต่อหน้า เช่น การทุบตี การทารุณกรรม การข่มขืน การเผา เป็นต้น เสียงเหล่านี้ฝังแน่นอยู่ในสำนึกของพวกเขาแม้กระทั่งสงครามสิ้นสุดไปแล้ว ทั้งนี้ ความทรงจำบาดแผลทางจิตใจของชาวบ้านเหล่านี้ ยังสามารถส่งต่อไปสู่ลูกหลานอีกหลายรุ่นด้วย ดังจะเห็นได้จากกรณีของชาวเวียดนามพลัดถิ่น ซึ่งยังคงถ่ายทอดเรื่องราวความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับการถูกกระทำในสงครามเวียดนาม จากรุ่นสู่รุ่น จนมีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์ของชาวเวียดนามพลัดถิ่นขึ้นมา (จิรวุฒิ, 2565) สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมส่วนใหญ่อาจรับรู้ในระดับหนึ่ง แต่การรับรู้เพื่อนำไปสู่การเยียวยาอย่างต่อเนื่อง การเรียกร้องให้สืบหาข้อเท็จจริงของความรุนแรง และการไม่ยอมรับในการทำสงคราม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาน้อยเพียงใด ยังคงเป็นคำถามที่ยังต้องเฝ้ารอคำตอบในอีกหลายกรณี³

เหตุการณ์การปะทะกัน ณ ชายแดนไทย-กัมพูชา ในขณะที่ผู้คนในโลกอินเทอร์เน็ตต่างส่งเสียงให้ทหารทำการสังหารฝ่ายตรงข้ามไปจนกว่าจะได้รับชัยชนะอย่างแท้จริง แต่สิ่งที่ไม่ค่อยพบเห็นในการส่งเสียงนั้นคือคำถามเช่น คนในพื้นที่ที่จะต้องประสบพบเจออะไรบ้างจากการปะทะไปเรื่อย ๆ ? คนในพื้นที่จะต้องรับฟังและจัดการกับเสียงซึ่งเกี่ยวพันกับความเป็นความตายความของพวกเขายังไง ? คนในพื้นที่จะเกิดบาดแผลทางจิตใจหรือไม่ เพียงใด จากการรับฟังเสียงในสงครามซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นประจำ ? ดูเหมือนว่าคำถามเหล่านี้จะถูกกลบไปด้วยเสียงอาวุธซึ่งชวนให้รู้สึกอีกheim และเสียงแห่งความสูญเสียซึ่งเชื่อมโยงกับมุมมองแบบชาตินิยม (ความเสียสละเพื่ออธิปไตยของชาติ) เสียงเหล่านี้ย้ำเตือนให้ผู้ฟังรับทราบถึงความชอบธรรมในการใช้กำลังทหาร ผู้ที่ตั้งคำถามจะได้รับเสียงเตือนว่าอย่าโลกสวย แม้ว่าคำถามเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากมุมมองแบบโลกสวยแต่ประการใด ถึงที่สุดแล้ว เสียงในสงครามซึ่งก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจของคนในพื้นที่ จึงยังคงดำเนินต่อไปและอาจขยายตัวเพิ่มมากขึ้น หากการปะทะยังคงเกิดขึ้นอีกในอนาคต

ทิ้งท้าย

เสียงในสงคราม ไม่ใช่เสียงที่สร้างความสุนทรีย์ มันเป็นเสียงที่เชื่อมโยงกับบาดแผลของผู้คนในพื้นที่สมรภูมิ อย่างไรก็ตาม ผู้คนในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสมรภูมิ จะรับรู้ได้มากเพียงใดนั้น ยังคงเป็นข้อสงสัยอยู่ การปะทะกัน ณ ชายแดนไทย-กัมพูชาเมื่อไม่นานมานี้ ผู้เขียนพบว่า

³ ในประเทศไทย อาจนึกถึงสมัยสงครามเย็น กรณีเหตุการณ์ความรุนแรง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรนับจากนั้น ? ทำไมการสืบหาข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ถึงไม่เคยชัดเจน ? ถึงแม้จะมีการกล่าวอ้างว่าสังคมได้รับบทเรียน แต่ทำไมการกำจัดผู้ที่มีความเห็นต่างทางการเมืองในปัจจุบัน ยังได้รับการสนับสนุนจากผู้คนหลายฝ่ายอยู่ ? ล้วนเป็นตัวอย่างคำถามที่คนในสังคมไม่ต้องการจะตอบ หรือถึงจะตอบก็เป็นเสียงที่จำกัดอยู่ในแวดวงวิชาการ สิ่งที่เหลืออยู่คงมีแต่นางรำลึกประจำปี.

อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) หลายคนในโลกอินเทอร์เน็ต ใช้เสียงในสมรภูมิเป็นแหล่งสร้างรายได้ อินฟลูเอนเซอร์เหล่านี้นำเสนอภาพ คลิป เสียง เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหมายที่จะกระตุ้นอารมณ์ของผู้ชมให้เกิดความคล้อยตามจนนำมาสู่การกดไลค์ กดแชร์ และพิมพ์คอมเมนต์ เป็นการเพิ่มยอดการมีส่วนร่วม (Engagement) ของผู้ชม ให้แปรเป็นผลกำไรทางการเงิน อินฟลูเอนเซอร์ยอดนิยมบางคนยังแชร์ผลกำไรที่ได้รับจากการผลิตเนื้อหาเหล่านี้อีกด้วย

การหันมาให้ความสำคัญต่อการศึกษาเสียงในสงครามที่ไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่ถูกเปล่งออกมาและค้างเติ่งอยู่ในอากาศ จึงน่าจะช่วยให้สังคมไทย (และที่อื่น ๆ) มองเห็นภาพความขัดแย้ง ความรุนแรง และบาดแผลของผู้คน ซึ่งยังคงดำรงอยู่ได้ชัดเจนมากขึ้น ถึงแม้ผู้เขียนจะยังมีความกังวลอยู่ว่า การศึกษาหัวข้อสงครามซึ่งอาจมีประเด็นที่สวนทางจากการรับรู้ตามอุดมการณ์ชาตินิยมอย่างสุดโต่ง จะได้รับเสียงก่นด่าโดยไม่ได้ใช้เหตุผลใด ๆ ว่าไม่รักชาติก็ตาม

ผู้เขียน

ธนวัฒน์ รุ่งเรืองตันติสุข นักวิจัย

ฝ่ายวิจัยและส่งเสริมวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

บรรณานุกรม

- จิรวุฒิ กิจการณ. (2565). **เรื่องเล่าบาดแผลสงครามเวียดนามของนักเขียนเวียดนามพลัดถิ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญานัท ศุภลาศัย. (2556). ทหารผ่านศึกสหรัฐฯ กับ บาดแผลร้าวลึกหลังสงครามอิรัก. **วารสารสังคมศาสตร์**, 9 (2). 145-171.
- Goodale, G. (2013). Sounds of war. In Michael Bull. (editor). **Sound Studies: Critical Concepts in Media and Cultural Studies Volume 2**. Routledge.
- Daughtry, M. (2015). **Listening to War: Sound, Music, Trauma, and Survival in Wartime Iraq**. Oxford University Press.
- Halbwachs, M. (1992). **On Collective Memory**, Lewis A. Coser (Translated). The University of Chicago Press.
- Nora, P. (1989). Between Memory and History. **Representation**, No.26. 7-24.